

Климончук Василь Йосифович
Дерев'янку Сергій Миронович

Зовнішньополітичні інтереси України в Катарі, Кувейті та ОАЕ

УДК 94:330.34(430)
DOI <https://doi.org/10.24195/2414-9616.2022-4.5>

Климончук Василь Йосифович
доктор політичних наук, професор,
завідувач кафедри політології
Прикарпатського національного
університету імені Василя Стефаника
вул. Шевченка, 57, Івано-Франківськ,
Україна

Дерев'янку Сергій Миронович
доктор політичних наук,
професор кафедри політичних
інститутів та процесів
Прикарпатського національного
університету імені Василя Стефаника
вул. Шевченка, 57, Івано-Франківськ,
Україна

Окреслено основні характерні риси зовнішньої політики Катару, Кувейту, ОАЕ. Визначено історичні передумови співпраці цих країн з Україною та з'ясовано їхню пріоритетність у зовнішньополітичній стратегії України. Проаналізовано економічний потенціал країн, що досліджуються, та їхню активність у глобальному просторі. Акцентовано увагу на реалізації економічних інтересів України у співробітництві з країнами Затоки. Обґрунтовано зростаючу роль публічної дипломатії у реалізації зовнішньополітичних інтересів України в Катарі, Кувейті, ОАЕ.

Свої економічні та політичні переваги розвитку України, безперечно, пов'язує з регіоном Близького Сходу, країни якого стають міжнародними партнерами для його створення. Взаємовідносини України з арабськими країнами Перської затоки – це багатофакторний історичний та економіко-політичний процес, який включає економічні, соціально-політичні, військово-стратегічні аспекти. Актуальність теми дослідження посилює об'єктивну потребу наукового осмислення формування стратегічного політичного та економічного співробітництва України з країнами Перської затоки, зокрема Катаром, Кувейтом та ОАЕ. Дослідження процесу розробки та реалізації зовнішньополітичної стратегії України дає можливість з позицій сучасної науки з'ясувати, які передумови співробітництва України з цими країнами, як формуються пріоритети її зовнішньої політики в цьому субрегіоні з огляду на геополітичну ситуацію.

Вивченню різноманітних форм співробітництва України з країнами Перської затоки присвятили свої праці вітчизняні та зарубіжні вчені. Економічні, політичні, культурні, інформаційні та інші напрямки співробітництва України з країнами Близького Сходу, геополітичні трансформації в цьому регіоні, в тому числі в країнах Перської затоки, розглядали у своїх працях такі українські дослідники: О. Балануца, Е. Хаббер, І. Іващук, О. Коппель, В. Назарков, О. Сегеда, В. Ціватий, Г. Яворська та ін.

Ключові слова: Україна, Катар, Кувейт, ОАЕ, дипломатія, зовнішньополітичні інтереси, співробітництво.

Вступ. Україна безперечно пов'язує свої економічні та політичні пріоритети розвитку з близькосхідним регіоном, країни якого стають для неї важливими міжнародними партнерами. Зв'язок України з арабськими країнами Перської затоки – багатофакторний історичний та економіко-політичний процес, що включає господарські, суспільно-політичні, військово-стратегічні аспекти. Актуальність теми дослідження визначається об'єктивною потребою наукового осмислення формування стратегічного політичного та економічного співробітництва України з країнами Затоки, зокрема Катаром, Кувейтом та ОАЕ. Дослідження процесу вироблення та реалізації зовнішньополітичної стратегії України дає можливість з позицій сучасної науки з'ясувати, які є передумови співробітництва України з цими країнами, і як формуються пріоритети її зовнішньої політики в цьому субрегіоні з огляду на геополітичну ситуацію.

Дослідженню різноманітних форм співробітництва України з країнами Затоки присвятили свої роботи вітчизняні та зарубіжні вчені. Економічні, політичні, культурні, інформаційні та інші напрямки співробітництва України з країнами Близького Сходу, геополітичні трансформації в цьому регіоні, в тому числі в країнах Затоки, у своїх працях розглядали такі українські дослідники: О. Балануца,

Є. Хаббер, І. Іващук, О. Коппель, В. Назарков, О. Сегеда, В. Ціватий, Г. Яворська та ін.

Метою статті є аналіз характеристик та довгострокових стратегій зовнішніх політик Катару, Кувейту, ОАЕ й визначення стратегічних пріоритетів реалізації зовнішньополітичних інтересів України в цих країнах Затоки.

Результати дослідження. Країни Близького Сходу історично завжди представляли величезний інтерес для України, оскільки за часів СРСР було встановлено дипломатичні відносини з більшістю країн цього регіону та зроблено перші важливі кроки на шляху політичного та економічного співробітництва. Радянський Союз став ініціатором встановлення якісно нових відносин у близькосхідному регіоні, який набував поживлення через політичну та економічну підтримку.

У роки Другої світової війни через так званий Перський коридор, що проходив через Затоку далі територією Ірану, союзники підтримували Радянський Союз важливими поставками військових та промислових товарів. Однак, надалі ситуація на Близькому Сході набувала ознак нестабільності, через те, що він став об'єктом інтересів не лише країн соціалістичного табору, а й західних країн. Таке суперництво за сфери впливу негативно позначилося на країнах регіону, адже йшла почергова зміна гегемонів у країнах, відбувалася

боротьба за владу, а відтак зовнішня політика була дуже нестабільною.

Після розпаду СРСР настав період ослаблення відносин України з цим регіоном. У 1991 р. Затока стала місцем проведення міжнародних військових дій за відновлення незалежності Кувейту. Екологічні наслідки цієї війни виявилися катастрофічними: у затоку вилилося близько 8 млн. барелів нафти. Загалом криза в Перській затоці 1990-1991 рр. стала останнім великомасштабним збройним конфліктом епохи холодної війни і водночас першим широкомасштабним конфліктом нової епохи.

Україна за перше десятиліття XXI ст. зуміла сформулювати свої зовнішньополітичні пріоритети з урахуванням історичних традицій, геополітичних та гео економічних реалій, реальних подій міжнародного життя та, звичайно, своїх національних інтересів. В останні роки країна проводить все більш наполегливу та виважену зовнішню політику у регіоні Близького Сходу. Витоки цієї зовнішньополітичної стратегії України вже було визначено у ключовому документі у сфері зовнішньої політики України – «Концепції зовнішньої політики України». У концепції наголошується, що «реалізація економічних та торговельних інтересів України вимагає їх політичної підтримки та дипломатичного супроводу. Важливим є пошук нових партнерів та розширення представництва України у країнах Азії, Африки та Латинської Америки» [1]. Після розпаду Радянського Союзу Україна могла відігравати помітну роль реалізації своїх стратегічних інтересів у регіоні Близького Сходу, проте тоді їй не вистачило політичної волі та чітко зовнішньополітичної стратегії для просування своїх інтересів. Тому на сучасному етапі її зовнішньополітична стратегія повинна враховувати особливості зовнішньої політики кожної з країн, знання яких полегшить комунікацію та сприятиме результативному діалогу.

Досліджувані країни по різному залучені у глобальний простір, демонструючи відмінні позиції за загальним індексом глобалізації (табл. 1) та характеризуються низьким рівнем демократії. Особли-

вий інтерес з позицій аналізу зовнішньої політики країн представляє індекс політичної глобалізації, як складовий загального індексу. Цей індекс враховує кількість посольств країни за кордоном, участь у миротворчих місіях ООН та у діяльності міжнародних організацій, кількість міжнародних неурядових організацій в країні, кількість ратифікованих міжнародних договорів, різноманітність партнерів за договорами [2].

Аналіз даних дозволяє стверджувати про закритість зовнішньої політики країн, обраних для порівняння, але їхня економічна активність дає можливість лідирувати за індексом економічної глобалізації: ОАЕ – сьома позиція (3 позиція за індексом де факто і 20 позиція за індексом де юре), Катар – 32, Кувейт – 44 позиція. Україна за індексом економічної глобалізації посідає 44 місце, тоді як за індексом політичної глобалізації – 32.

Політичний ландшафт на Близькому Сході змушує країни, які не є гегемонами, обирати такі довгострокові стратегії, які б дозволили реалізувати національні інтереси, утримуватися від конфліктів та враховувати локальні ризики, балансувати між великими державами регіону. Як зазначають дослідники, наприклад, Катар виробив власну стратегію «виживання» та зумів поєднати наступні напрями зовнішньої політики: він «сформував мережу регіональних відносин, які допомогли пом'якшити безпекову дилему, спричинену відмовою Саудівської Аравії надати йому політичну незалежність, та розвинув інструменти м'якої сили, яка відіграла важливу роль у досягненні цілей його зовнішньої політики» [3]. Водночас Катар зумів стати важливим посередником при вирішенні багатьох конфліктів в регіоні, позиціонує себе «нейтральним миротворцем», досвідченим посередником із хорошою репутацією, дипломатичним центром у регіоні, який зацікавлений у мирі та стабільності [4].

Так, зовнішня політика Катару ґрунтується на повазі до суверенності інших країн, виконанні прийнятих зобов'язань за міжнародними договорами та конвенціями. Усе це задекларовано в Конститу-

Таблиця 1

Характеристики розвитку та залучення країн у глобальний простір

	Індекс глобалізації, KOF/ 2021	Індекс політичної глобалізації, KOF/2021	Індекс демократії/ 2021	Індекс економічної свободи, Heritage Foundation/ 2022	Індекс людського розвитку/2021
Україна	73,93 (45 місце в рейтингу)	88,35 (32 місце)	5,57 (86 місце)	54,1 (130 місце)	0,733 (77 місце)
Катар	75,73 (43 місце)	69,95 (92 місце)	3,65 (114 місце)	67,7 (44 місце)	0,855 (42 місце)
Кувейт	69,74 (64 місце)	66,48 (102 місце)	3,91 (110 місце)	58,3 (101 місце)	0,831 (50 місце)
Об'єднані Арабські Емірати	75,78 (42 місце)	65,04 (107 місце)	2,9 (134 місце)	70,2 (33 місце)	0,911 (46 місце)

ції, зокрема у статтях 6 та 7. Стаття 6 Конституції декларує повагу до міжнародних договорів і конвенцій, та прагнення виконувати всі міжнародні угоди, хартії та конвенції, стороною яких вона є. Стаття 7 визначає, що «зовнішня політика держави ґрунтується на принципі зміцнення міжнародного миру та безпеки шляхом сприяння мирному вирішенню міжнародних суперечок; підтримує право народів на самовизначення; не втручатися у внутрішні справи держав; і буде співпрацювати з миролюбними державами» [5].

Основні пріоритети зовнішньої політики Катару є наступні: «посередництво у мирному вирішенні суперечок між конфліктуючими сторонами, забезпечення сталого розвитку, пом'якшення дискримінації жінок і релігійних меншин, посилення гуманітарної допомоги в регіонах конфліктів і війни, підтримка та розвиток людського потенціалу та гуманітарна підтримка у складних надзвичайних ситуаціях» [6].

Зовнішня політика Кувейту є більш стриманою та поміркованою, хоча вона зберігає миролюбний характер, що пов'язано з потенційними загрозами та локальними викликами, тому країна змушена через багатовекторну зовнішню політику диверсифікувати ризики для національної безпеки. На офіційному сайті Міністерства закордонних справ Держави Кувейт основними принципами її зовнішньої політики визначено: «поважати суверенітет націй, проводити політику невтручання у внутрішні справи інших держав, підтримувати добросусідські відносини; підтримувати міжнародну легітимність і верховенство міжнародного права, міжнародний мир і безпеку; закликати до мирного вирішення міжнародних суперечок шляхом діалогу та мирними засобами, працювати над досягненням цілей і принципів Статуту ООН» [7]. Дослідники вказують на багатовекторне спрямування зовнішньої політики Кувейту, а також «високий рівень дипломатії та виняткове надання їй переваги у вирішенні міжнародних конфліктів, а також надання посередницьких послуг та активна участь у гуманітарних ініціативах» [8].

Аналогічну стратегію миролюбної держави сповідують і Об'єднані Арабські Емірати, зовнішньо-

політична стратегія яких охоплює три вектори – країни Затоки, країни арабо-мусульманського світу та міжнародна спільнота [9]. З 2017 р. ОАЕ впроваджують Стратегію м'якої сили, яка спрямована на розвиток публічної дипломатії, основу якої сформуvalи: «гуманітарна дипломатія, наукова та академічна дипломатія, дипломатія національного представлення, народна дипломатія, культурна та медіа дипломатія, економічна дипломатія» [10].

Країни Затоки в останні роки традиційно входять до зони стратегічних інтересів України, адже їхня значимість визначається як вигідним географічним становищем, так і значним економічним потенціалом, що характеризується наявністю найбільших у світі запасів вуглеводневої сировини та значних фінансових ресурсів. Тому поділяємо думку науковців, що ці країни стають «важливими гравцями, які визначають стан світової економіки, кон'юнктуру світових ринків» [11]. У країнах Перської затоки структура ВВП приблизно схожа, проте є свої особливості – промисловість займає більшу частину в Катарі та Кувейті, частка сільського господарства не перевищує одного відсотка. У цілому нині сільське господарство країнах Перської затоки розвинене досить слабо, насамперед з природно-кліматичних умов (табл. 2). Гостро відчувається нестача придатних для сільгоспвиробництва земель. На придатних для сільського господарства територіях вирощуються фініки, банани, овочі, розводять верблюдів.

Найбільш розвиненим сільським господарством серед країн Затоки є ОАЕ, другим за величиною продовольчим ринком після Саудівської Аравії. Найбільш поширеним продуктом є виробництво фініків, причому 90% продукції йде на експорт. ОАЕ є одним із провідних виробників продукції птахівництва у регіоні. В ОАЕ стимулюються і широко використовуються сучасні технології в сільському господарстві, включаючи сучасну іригацію та гідропоніку з метою економії води, а також надаються послуги з поширення знань серед фермерів з метою підвищення продуктивності. Організаційне сільське господарство також заохочується для підвищення екологічної та економічної стійкості та скорочення використання хімічних ресурсів [12].

Таблиця 2

Порівняльна характеристика країн у 2021 р.

Показник	Україна	Кувейт	Катар	ОАЕ
Площа тис. км ²	603 700	17,818	11,653	83,600
Населення (млн. осіб)	45,450,000	2,740,000	1,760,000	7,510,000
ВВП на душу населення	3 726,93	32 373,25	50 805,46	43 103,34
Структура ВВП				
сільське господарство	12,2	0,4	0,1	0,7
промисловість	28,6	58,7	7,9	44,6
послуги	60	40,9	20,9	54,7

Джерело: побудовано автором за даними The World Bank

У Кувейті також складні умови для сільськогосподарського виробництва, головним чином через брак водних ресурсів та несприятливі кліматичні умови. Тільки 11% загальної площі землі вважається потенційно придатною для обробітки, і лише близько 100 тис. га придатні для розвитку іригації. Засолення ґрунтів у результаті погіршення якості ґрунтових вод, що використовуються для зрошення, також призводить до загального скорочення посівних площ. Основними вирощуваними овочами в Кувейті є баклажани, помідори, картопля і цибуля, а зернові та кормові культури включають пшеницю, ячмінь, сояшник та люцерну. Власне виробництво задовольняє менше 20% внутрішнього споживання, тому Кувейт також залежить від імпорту продовольства.

Кувейт, Катар та ОАЕ відносять до економік із експортною орієнтацією, зокрема роль наведених країн є важливою для реалізації зовнішньополітичних інтересів України в даному регіоні, оскільки середні темпи економічного зростання цих країн останні два десятиліття – 3–6,4 %, кожна з них є своєрідною та привабливою, оскільки на регіональному ринку спостерігаються дедалі чіткіші зміни. Окрім того, нафтова сфера залишається поки що головним полем для співпраці (як, втім, і джерелом політичної напруги). У регіоні швидко формується ринок капіталу та з'являються потужні фінансові центри. Останнім часом особливу активність у цьому напрямі виявляє ОАЕ, правлячі кола якого мають намір перетворити країну на найбільший торговий та фінансовий центр не лише регіонального, а й міжнародного значення [13].

Кувейт є одним із найбільших центрів інвестиційної діяльності, для якого характерним є розвиток місцевого ринку капіталів. Кувейт залишається і одним із найбільших інвесторів довгострокових капіталів за кордоном, проте суб'єктом є не приватний капітал, а уряд [14].

Разом з тим, на нашу думку, акцент у активізації України з цими країнами слід робити на сфері сільськогосподарства. Обмеженість земель, придатних для ведення сільськогосподарського виробництва, у поєднанні з природними та кліматичними

особливостями місцевості, насамперед відсутність достатньої кількості ґрунтів і води, роблять сільське господарство країн Затоки малопродуктивним і, як уже зазначалося, не здатним задовольнити потреби власного населення. Наявність фінансових можливостей країн регіону дозволяє розглянути дороги джерела модернізації технологій для вирощування врожаю, проте ці країни, як і раніше, матимуть високу імпорту залежність від постачання продовольства. А це дає можливість для України налагодження партнерства у цій сфері та просування своєї продукції на дані ринки.

Достатньо очікувано, що інвестори з країн Катару, Кувейту та ОАЕ проявляють інтерес до налагодження співпраці, насамперед у сфері сільськогосподарства, інформаційних технологій, будівництва та торгівлі. Серед найактуальніших питань також є реалізація інфраструктурних проєктів у Кувейті та інших країнах регіону. Крім цього, слід зазначити інші галузі з високим інвестиційним потенціалом, серед яких туризм, медицина, освіта та інші. Окремо варто виділити інтерес до продуктів харчування, зокрема йдеться про експорт курятини, телятини, а також молочних продуктів, фруктів та ягід, меду, горіхів тощо.

Тенденція до лібералізації економіки та процеси глобалізації світових економічних відносин призвели до того, що в країнах Затоки все більшої популярності набуває ідея створення вільних економічних зон. Водночас країнам регіону доводиться стикатися із низкою серйозних проблем. Економіка багатьох арабських країн зазнає серйозної залежності від кон'юнктури нафтового ринку. Фактично, арабським країнам доводиться вирішувати проблеми пов'язані із наявністю дефіциту зовнішніх інвестицій і необхідність пошуку нових ринків збуту своїх товарів.

Свій негативний вплив у гуманітарній площині має війна в Україні, яка позначилася і на структурі торговельних потоків з досліджуваними країнами, які були значними торговельними партнерами (табл. 3). Слід зазначити, що заможний субрегіон Затоки традиційно сприймається як легкодоступне джерело грошей, інвестицій. Однак тут багато

Таблиця 3

Географічна структура зовнішньої торгівлі товарами України у 2021 р.¹

	Експорт		Імпорт		Сальдо ¹
	тис. дол. США	у % до 2020	тис. дол. США	у % до 2020	
Усього	68072328,8	138,4	72843126,6	134,1	-4770797,8
у тому числі					
Катар	148030,4	112,5	18722,0	248,2	129308,4
Кувейт	42464,1	117,1	2052,8	261,4	40411,2
Об'єднані Арабські Емірати	530808,1	120,9	85490,5	140,2	445317,6

¹ Без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим, м. Севастополя та частини тимчасово окупованих територій у Донецькій та Луганській областях

Джерело: побудовано автором за даними Державної служби статистики України.

потужних гравців (США, КНР, поки що РФ), тому за ці ресурси йде велика конкуренція. Проте, вважаємо, що інші сфери співробітництва є не менш важливими. Перспективними можуть бути розширення співробітництва в освітньо-науковій сфері, розробка новітніх технологічних проектів, реалізація інфраструктурних проектів, військово-технічне співробітництво.

Наслідки кризи суттєво, хоча й неоднорідно, вплинуть на економіку країн і, на жаль, можуть мати комплексний негативний вплив на продовольчу безпеку та добробут у всьому регіоні Близького Сходу. Це стане ще одним негативним фактором на доповнення до COVID-19, який спричинив збій в ланцюгах постачання і посилення внутрішніх проблем, характерних для окремих країн Затоки, що також призведе до різких змін цін на продукти харчування (особливо на пшеницю), підвищення цін на нафту та газ, глобальне уникнення ризиків у сфері безпеки, що може вплинути на потоки приватного капіталу на ринки, що розвиваються в цілому, а також на грошові перекази та туризм [15].

Війна в Україні може призвести і до зростання торговельної активності країн-експортерів вуглеводнів, тому Катар, Кувейт, ОАЕ можуть відчувати покращення як фіскального, так і зовнішнього балансу. Особливо ті країни, які експортують газ, ймовірно, побачать структурне збільшення попиту з боку країн Європи, оскільки влада ЄС оголосила про зацікавленість у диверсифікації своїх джерел постачання енергії. Водночас, деякі виробники нафти зазнають негативних наслідків, що призведе до додаткового соціального стресу, через грошові перекази лише частково компенсують вуглеводневий шок (наприклад, для Йорданії та Єгипту), тоді як країни, для яких характерним є розвиток туризму, наприклад Єгипет (українці становлять принаймні одну третину туристичних потоків), за прогнозами, відчують сповільнення активності у цьому секторі з певними негативними наслідками для зайнятості та платіжного балансу.

Аналізуючи наведені країни регіону, бачимо, що темпи зміни реального ВВП, починаючи із 2005 р., зазнали негативного значення, проте ВВП країн регіону у 2018 році становить 2,17% світового ВВП (рис. 1). Рівень доходів на одну особу є високим – мінімальне значення становить понад 15 тис. дол., при цьому за даним показником Катар (61,276 тис. дол.) у 2021 році посів 9-е місце у світі. У країнах Затоки структура ВВП приблизно схожа, проте є свої особливості – у ОАЕ більшість припадає на сектор послуг, тоді як промисловість займає більшу частину в Катарі та Кувейті. Максимальна частка сільського господарства не перевищує одного відсотка.

За даними Світового банку, у 2021 р. позитивне зростання економіки було зафіксовано лише у Катарі – 1,5%, негативні показники були відзна-

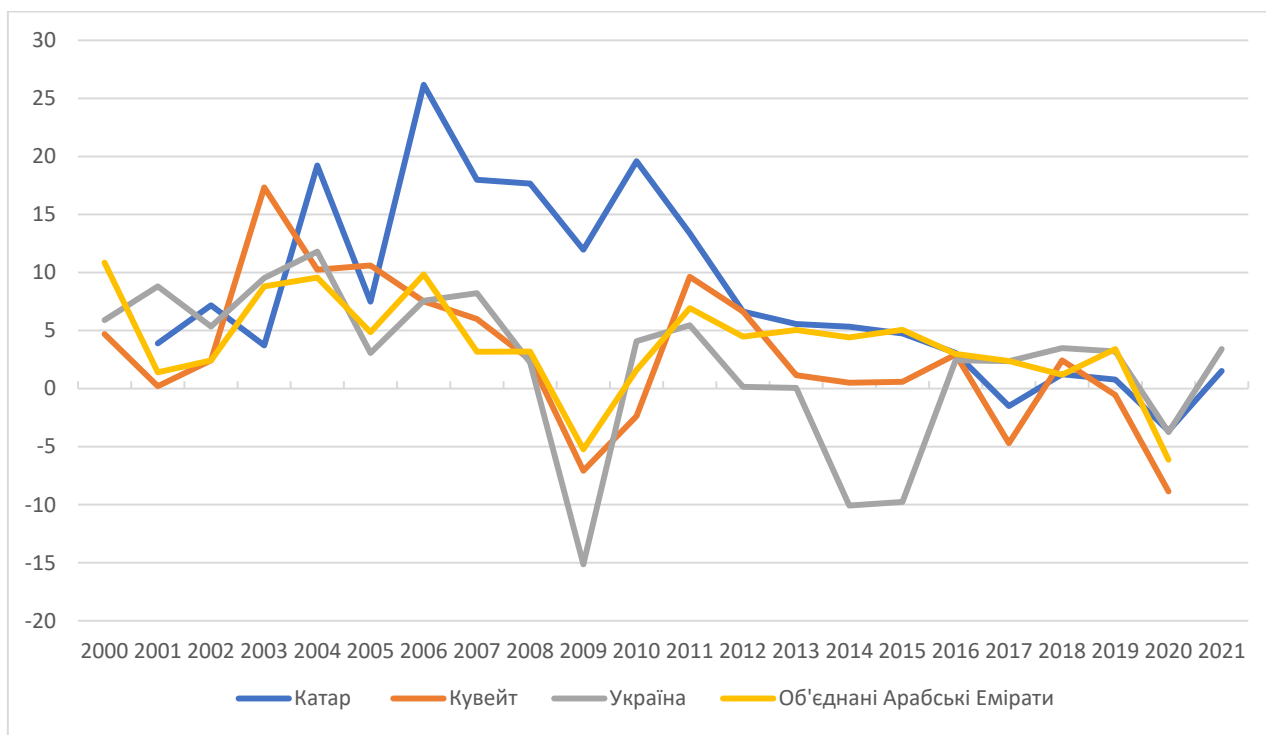
чені в ОАЕ – -6,1%, Кувейті – -8,9%. У 2020 році у розпал пандемії ці показники були негативними у всіх країн. Прогнозується, що найшвидшими темпами у 2022 р. зростатиме економіка Кувейту – 7%, ОАЕ – 5,7% та Катар – 4,5%, що є найвищим рівнем за останні півстоліття для цих країн. Відбутися це може за рахунок збільшення обсягів видобутку нафти, оскільки ціни на сиру нафту, яка є основним каталізатором розвитку економік країн Затоки, зросли більш ніж на 35%. При цьому очікується, що в 2023 році ціни на нафту, ймовірно, опустяться в середньому нижче за 100 дол. за барель. Незважаючи на позитивні прогнози, ймовірно у 2023 році зростання швидко сповільниться і становитиме в середньому 3,8%. Загострення української кризи може спровокувати рецесію світової економіки, що, своєю чергою, призведе до різкого зниження цін на нафту та загальмує економічне зростання в регіоні.

Україна у своїй зовнішній політиці з Катаром, Кувейтом і ОАЕ тривалий період часу робила акцент на економічній складовій. Зважаючи на характер зовнішньої політики досліджуваних країн та використання ними інструментів «м'якої сили» у дипломатії, Україна також повинна врахувати цей аспект при розробці стратегічних векторів співробітництва.

Публічна дипломатія з усім арсеналом допустимих інструментів наближує країни одна до одної і велику роль у цих процесах відіграють Посольства України за кордоном. Погоджуємося із думкою, що «Посольства – це медіатори між національною та закордонною аудиторією, оскільки саме за посередництва дипломатів ... формується підґрунтя для просування національних інтересів» [16]. Так, значна частина заходів, організованих Посольствами, наприклад, у Кувейті мала культурний характер, включаючи проведення днів України в Кувейті, використовуються віртуальні інформаційні площадки, промоція України у засобах масової інформації, що суттєво покращили імідж нашої країни [17].

Основним викликом для зовнішньої політики України у Катарі, Кувейті та ОАЕ є відсутність системності та продуманості у прийнятті стратегічних рішень щодо співпраці із країнами Затоки. Вважаємо, що зовнішньополітичні цілі України повинні поєднувати як економічне, так і культурне, інформаційне, науково-технічне співробітництво. Тому що успішна модель публічної дипломатії передбачає створення іміджу, «м'яке» переконання, які на основі діалогу призводять до трансформацій відповідно до зовнішньополітичних цілей країни [18].

Висновки. Таким чином, проведене дослідження дало підстави для висновку, що країни Затоки відіграють важливу роль у міжнародних торговельних відносинах, особливо на Близькому Сході, відтак відкривають широкий спектр можли-

Рис. 1. Економічне зростання: темпи зміни реального ВВП 2000-2021 рр.

Джерело: побудовано автором за даними The World Bank

востей щодо реалізації зовнішньополітичних інтересів України. Великою перевагою для цих країн є інтеграція одна з одною, а також безмитна торгівля з багатьма країнами-партнерами, усталені зв'язки, а також спільні культурно-історичні цінності. Щодо продовольства, то існуюча ситуація дозволяє розглядати країни Перської затоки як перспективний ринок для нарощування постачання продукції агропромислового комплексу України. Необхідно враховувати культурно-історичні зв'язки, що склалися, а також особливості харчування населення країн Затоки, відповідність місцевим стандартам, насамперед, «халяль», що вимагатиме додаткового отримання відповідного сертифікату. Потребує розширення структура експорту товарів з України та номенклатура експорту послуг.

Серед пріоритетних векторів у зовнішній політиці України в країнах Затоки вважаємо підтримання різних форматів співробітництва в рамках функціонування міжурядових комісій, що потребують активізації діяльності, проведення економічних та інвестиційних форумів, які повинні мати системний, а не разовий характер. Тому, нове завдання української дипломатії в Катарі, Кувейті, ОАЕ – формування спільних майданчиків для реалізації основних елементів публічної дипломатії, формування конструктивного діалогу, донесення інформації про Україну та здобуття прихильності інструментами м'якої сили, тим більше вона є в основі зовнішньої політики цих країн Затоки.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Концепція зовнішньої політики України. Експертні рекомендації. Під ред. Є. Габер, С. Корсунського, Г. Шелест. Жовтень 2020. Київ: Фонд імені Фрідріха Еберта, 2020. С. 78.
2. Marwan Kabalan. Actors, Structures and Qatari Foreign Policy. 2020. URL : <https://arabcenterdc.org/resource/actors-structures-and-qatari-foreign-policy/>
3. Mehran Kamrava. Mediation and Qatari Foreign policy. The Middle East Journal. September 2011. URL : https://www.researchgate.net/publication/233600586_Mediation_and_Qatari_Foreign_policy
4. Mehran Kamrava. Mediation and Qatari Foreign policy. The Middle East Journal. September 2011. URL : https://www.researchgate.net/publication/233600586_Mediation_and_Qatari_Foreign_policy
5. The Constitution – Government Communications Office. URL : <https://www.gco.gov.qa/wp-content/uploads/2016/09/GCO-Constitution-English.pdf>
6. Foreign Policy. Qatar. The Government Communications Office. URL : <https://www.gco.gov.qa/en/focus/foreign-policy-en/>
7. Kuwait Foreign Policy. URL : <https://www.mofa.gov.kw/en/kuwait-state/kuwait-foreign-policy/>
8. Горб А. Медіатор, партнер, філантроп. Роль Кувейту на Близькому Сході. 2021. URL : <https://adastra.org.ua/blog/mediator-partner-filantrop-rol-kuvejtu-na-blizkomu-shodi>
9. Назарков В. К. Становлення та сучасний стан зовнішньополітичного вектору ОАЕ. Politicus: науковий журнал. 2019. Вип.5. С. 60-62.

10. The UAE Soft Power Strategy. URL : <https://u.ae/en/about-the-uae/strategies-initiatives-and-awards/federal-governments-strategies-and-plans/the-uae-soft-power-strategy>

11. Івашук І., Заставний А. Країни Близького Сходу в глобальній економіці: сучасні тенденції розвитку та питання безпеки. Економічний аналіз. 2021. Том 31. № 2. С. 136-147.

12. Trade Policy Review. Report by the secretariat WTO. URL: https://www.wto.org/english/tratop_e/tpr_e/s423_e.pdf

13. Trade Policy Review. Report by the secretariat WTO. URL: https://www.wto.org/english/tratop_e/tpr_e/s408_e.pdf

14. Trade Policy Review. Report by the secretariat WTO. URL: https://www.wto.org/english/tratop_e/tpr_e/s258_sum_e.pdf

15. Gulf region. EU trade relations with Gulf region. Facts, figures and latest developments. URL: https://policy.trade.ec.europa.eu/eu-trade-relationships-country-and-region/countries-and-regions/gulf-region_en

16. Сегеда О. Цифрова дипломатія України як елемент нової публічної дипломатії. Політикус. Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського. 2020. Випуск 3. С. 139–147.

17. Balanutsa Oleksandr, Sehed Olha. Public diplomacy of Ukraine in Kuwait: thinking out of the box. URL : <http://ud.gdip.com.ua/wp-content/uploads/2020/12/27.pdf>

18. Сегеда О. Цифрова дипломатія України як елемент нової публічної дипломатії. Політикус. Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського. 2020. Випуск 3. С. 139–147.

REFERENCES:

1. Haber, E., Korsunskyi, S., Shelest, G., (2020). Concept of foreign policy of Ukraine. Expert recommendations. Under the editorship. October 2020. Kyiv: Friedrich Ebert Foundation, P. 78.

2. Kabalan, Marwan (2020). Actors, Structures and Qatari Foreign Policy. URL : <https://arabcenterdc.org/resource/actors-structures-and-qatari-foreign-policy/>

3. Kamrava, Mehran (2011). Mediation and Qatari foreign policy. The Middle East Journal. URL: https://www.researchgate.net/publication/233600586_Mediation_and_Qatari_Foreign_policy

5. The Constitution – Government Communications Office. URL: <https://www.gco.gov.qa/wp-content/uploads/2016/09/GCO-Constitution-English.pdf>

6. Foreign Policy. Qatar. The Government Communications Office. URL : <https://www.gco.gov.qa/en/focus/foreign-policy-en/>

7. Kuwait Foreign Policy. URL : <https://www.mofa.gov.kw/en/kuwait-state/kuwait-foreign-policy/>

8. Horb, A. (2021). Mediator, partner, philanthropist. The role of Kuwait in the Middle East. URL: <https://adastra.org.ua/blog/mediator-partner-filantrop-rol-kuvejtu-na-blizkomu-shodi>

9. Nazarkov, V. K. (2019). Formation and current state of the foreign policy vector of the UAE. Politicus: a scientific journal. Issue 5. P. 60-62.

10. The UAE Soft Power Strategy. URL : <https://u.ae/en/about-the-uae/strategies-initiatives-and-awards/federal-governments-strategies-and-plans/the-uae-soft-power-strategy>

11. Ivashchuk, I., Zastavnyi, A. (2021). Middle Eastern countries in the global economy: modern development trends and security issues. Economic analysis. Volume 31. No. 2. P. 136-147.

12. Trade Policy Review. Report by the WTO secretariat. URL: https://www.wto.org/english/tratop_e/tpr_e/s423_e.pdf

13. Trade Policy Review. Report by the WTO secretariat. URL: https://www.wto.org/english/tratop_e/tpr_e/s408_e.pdf

14. Trade Policy Review. Report by the WTO secretariat. URL: https://www.wto.org/english/tratop_e/tpr_e/s258_sum_e.pdf

15. Gulf region. EU trade relations with the Gulf region. Facts, figures and latest developments. URL: https://policy.trade.ec.europa.eu/eu-trade-relationships-country-and-region/countries-and-regions/gulf-region_en

16. Szeged, O. (2020). Digital diplomacy of Ukraine as an element of new public diplomacy. Politicus South Ukrainian National Pedagogical University named after K. D. Ushinskyi. Issue 3. P. 139–147.

17. Balanutsa, Oleksandr, Sehed, Olha. Public diplomacy of Ukraine in Kuwait: thinking out of the box. URL: <http://ud.gdip.com.ua/wp-content/uploads/2020/12/27.pdf>

18. Szeged, O. (2020). Digital diplomacy of Ukraine as an element of new public diplomacy. Politicus South Ukrainian National Pedagogical University named after K. D. Ushinskyi. Issue 3. P. 139–147.

Foreign policy interests of Ukraine in Qatar, Kuwait and UAE

Klymonchuk Vasyl Yosifovych

Doctor of Political Sciences, Professor,
Head of the Department of Political
Science
Vasyl Stefanyk Precarpathian National
University
Shevchenko str., 57, Ivano-Frankivsk,
Ukraine

Derevyanko Serhii Myronovych

Doctor of Political Sciences,
Professor at the Department of Political
Institutes and Processes
Vasyl Stefanyk Precarpathian National
University
Shevchenko str., 57, Ivano-Frankivsk,
Ukraine

The main characteristic features of the foreign policy of Qatar, Kuwait, and the UAE are outlined. The historical prerequisites for the cooperation of these countries with Ukraine are determined and their priority in Ukraine's foreign policy strategy is clarified. The economic potential of the countries under study and their activity in the global space are analyzed. Emphasis is placed on realizing Ukraine's economic interests in cooperation with the Gulf countries. The growing role of public diplomacy in the implementation of Ukraine's foreign policy interests in Qatar, Kuwait, and the UAE is substantiated.

Ukraine undoubtedly links its economic and political advantages of development with the Middle Eastern region, whose countries become international partners for its creation. Ukraine's relationship with the Arab countries of the Persian Gulf is a multifactorial historical and economic-political process that includes economic, social-political, military-strategic aspects. The relevance of the research topic is increasing the objective need for scientific understanding of the formation of strategic political and economic cooperation of Ukraine with the Gulf countries, in particular Qatar, Kuwait and the UAE. The study of the process of development and implementation of Ukraine's foreign policy strategy provides an opportunity from the standpoint of modern science to find out what are the prerequisites for Ukraine's cooperation with these countries, and how the priorities of its foreign policy in this subregion are formed in view of the geopolitical situation.

Domestic and foreign scientists devoted their works to the study of various forms of cooperation between Ukraine and the Gulf countries. Economic, political, cultural, informational and other directions of Ukraine's cooperation with the countries of the Middle East, geopolitical transformations in this region, including in the Gulf countries, were considered in their works by the following Ukrainian researchers: O. Balanutsa, E. Haber, I. Ivashchuk, O. Koppel, V. Nazarkov, O. Szegeda, V. Tsivaty, G. Yavorska, and others.

Key words: *Ukraine, Qatar, Kuwait, UAE, diplomacy, foreign policy interests, cooperation.*